षपमानदाचारउपमानार्थेजवंतीविनिजाषायांवान्वधथायंयाम्निरिवंद्रद्रावतिनानिष्व
तिषधश्रीथोयाज्ञाषायामुजयमन्वधथायंनंद्रव्वममंसातति॥१॥इतिषधाथीयः
उरस्मादुपाचारास्तस्यप्रत्यनिषधतिडुर्मिदासोनस्तुरायामित्तुपमार्थीयत्रपरिक्षा
दुपाचारस्तस्यप्रयनोपमीभिमात॥७॥वि[illegible]शानकक्रमीवायस्चिदिहंन्नूयादिनिवृ
त्यायामाचार्येत्राचारंग्राह्यन्यावि[illegible]नाविनोतिवुद्धिमिनिवादधिविदि
त्युपमार्थेऊल्माषंश्चिदाहारत्यवक्ष[illegible]उल्माषाःऊल्पिष्ठुसीदंतित्रइत्यघोन
ककार्मेहितकरिष्यतीतिहृत्वपादाशकव[illegible]करिष्यतीत्यववशाष्टनवेनदकाष्प
रितिसाध्यामुपमार्थेनवति॥७॥इत्तस्यवानपुरुङ्गनवयाः॥इत्तस्यवानपुरु॥
नशाखावयाःशाखावानवीनायनावंनिशाखाःस्वशयाःशाक्रान्तर्वोथ्ययस्या

णमादर्थेह यक्कमतिह विज्ञायात नाद्वोदाहशिक्कमिव विग्रहणाद यक्का सकामीप संयुद
क्षेति समुद्भयार्थे ऽभ्याम्यां संप्रश्नुज्यात ॥ अहं च वंचवृत्र हन्निान्यत स्मिन्नवार्थे ॥ दाव
न्यक्षपि ऽन्यए न्याकारावति विचारामार्थे ॥ दंताहं पृथिवीमिमांनिद धांनीहावहव
न्यथापि समुद्भयार्थे ऽभिवति । वाह्य नौ वा [illegible] वति ॥ ८ ॥ अहर्न्निचहहइ निच विनिग्र
हाथगांयोह्न विण संप्रश्नुज्यात अयम [illegible] रान्नयमिदमिदंहकरिष्यतीदंनक
रिष्यतीन्यथाप्रकारएतस्मिन्नवार्थे [illegible] रणाम्राषामवदंति समन्यमुतानवदंतीन्य ॥३॥
थापिपदस्वरणाइहमुतदुहीत्यषानक [illegible] मेदंहिकरिष्यतीनिाहवपादाशकथंदि
करिष्यतीन्यनुहृष्ट्रे कथंहिव्याकरिष्यतीन्यस्नयायांकिलेतिविघाप्रकर्षेएवंकिले
न्यथापिननाउद्दात्यनान्यांसंप्रउज्यातह्वशष्टनेकिलिवंनउकिलिवांमनिश्वतिाष

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

ध्यमाकाषीर्माह्वाषीरिति वरवह्विति चरवल्लत्तेरवल्लत्तमथापि पदन्नरणएवंस्व
स्तु न दद्भावतिशब्दहिति विचिकित्साथीयोजाषायांशब्दादवमित्यत्रहृष्टएवंशब्द
दित्यस्यायंपूर्वाह्णन्नमिति विचिकित्साथीयाजाषायाम्हुजयमन्वधायं॥ विचिकि
त्साथीयस्यपदन्नरणस्यागस्त्यइदायं न्यपमरुञ्जाःसंप्रदिश्यांचकारस्मइदंपृ
न्यपरिदवयांचक्रुः॥२१॥ नन्तनमस्त्रि स्मादुदयतङ्कुतं॥ अन्यस्य वित्तमन्तिसं
चारणमुनाधीतंविनश्यतीति॥ नन्तनमस्त न ओ एवब्भस्तनमपार्श्मिन्धविघद्दि
न्यक्तोना माध्वयं घोनतइनि मनःश्वष्ठपाश्मतनीयःकालो ह्योहीनःकाल॥ कस्मादुदय
तङ्कुतं॥ कस्मादुदयदन्नतमिदमपीनरदङ्कुतमन्नतमिति वानान्यस्य वित्तमन्तिसंचरण
मन्तिसंचार्यन्योनानयश्चित्तं चतानरुनाधीतंविनश्यतीत्याधानमन्तिपुनमथापि

द्वितीयःपादः॥५॥

१ इष्वरणः॥१०॥ नूनंमानप्रतिवरंजरित्रेदुहीयदिन्द्रदक्षिणामघोनी॥ शिक्षास्तोतृ
भ्यामातिधग्भगोनोबृहद्वदेमविदथेसुवीराः॥ मातप्रतिदुग्धांवरंजरित्रेवरोवर
यितव्योभवतिजरितागरितादक्षिणामघोनीमघवतीमघमितिधननामधेयंमंहते
(3) र्दानकर्मणोदक्षिणादक्षतेःसमर्द्धयति[illegible]व्यृद्धंसमर्द्धयतीत्यपिवाप्रदक्षिणागम
नाद्दिशमभिप्रेत्यदिग्घस्तप्रकृतिर्दक्षि[illegible]स्तोदक्षतेरुत्साहकर्मणोदाशतेर्वास्या
द्दानकर्मणोहस्तोहन्तेःप्राशुर्हननाद[illegible]भ्यःकामान्मास्मानतिदहीर्नोमास्मा
न्नतिहायदाभगोनोअस्तुबृहद्वदेमस्वेविदथेभगोभजतेर्बृहदितिमहतोनामधे ॥ध॥
यंपरिवृढंभवतिवीरवन्तःकल्याणवीरावावीरोवीरयत्यमित्रान्वेतेर्वास्याद्गति
कर्मणोवीरयतेर्वासीमितिपरिग्रहार्थीयोवापदपूरणोवा॥प्रसीमादित्योअसृज

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

त्॥ अस्त्रजं दिति वा॥ वास्त्रजस्सर्वं तद्दिवा॥ विस [illegible] चोवनश्चावरितिच॥ यद्वर्ण
स्सर्वं न आदित्यः स्वरूप आदित्यरश्मयः स्वरोचनाद्द पिवासीमात्पतद्धन थीस्हिपप्पक
बंधमाद्द हीनपंचमी कर्माणं सीम्नः सीमनः सीमातोमर्यादानकैः सीमामर्यादाविसीव्य
तिद्दशावितिन्वइतिविनिग्रहायार्यंसर्वेनामो वदातमर्द्वनामत्याक॥२॥ रूसंवपो
३५ षमासस्तुप्रुद्धान्गायत्रं वागायति [illegible] ॥ ब्रह्मा त्वाव दति जातविद्यां यज्ञस्य
मात्रां विमिमीत उववः॥ इन्द्र विक्ष्कामेण [illegible] यामा रवहरूचामकः॥ पोषमास्त्व
पुष्वान्नूद्गातर्गर्वेनीगाय त्रमाका [illegible] शक्वरीष्वृजा नागायत्रं गायातस्तुति
कर्मणः शक्वर्यैरूवः शक्नोतस्तपदाजिद्ध त्रेम शाक द्वंतेन छक्करीणां शक्कैशीरं
वमिति विज्ञायात ब्रह्मैको जायातजातविद्यां वदति ब्रह्मा सर्वविद्यः सर्वं वेदितु

Jointly ... of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

मतीति ब्रह्मापरिवृढःश्रुततोब्रह्मपरिवृढंसर्वतोयज्ञस्यमात्रांविमिमीतएकाध्वर्यु

रध्वरयुरध्वरंयुनक्त्यध्वरस्यनेताध्वरंकामयतइतिवापिवाधीयानेयुरुपब

न्धोध्वरइतियज्ञनामध्वरतिर्हिंसाकर्मातत्प्रतिषेधःनिपातइत्याकंतत्कथमनुदात्त य २

प्रकृतिनामस्याद्दृष्टव्ययंतुभवति उतद्वि...सरत्वोस्थिरर्पतमाक्रुरितिद्वितीयाया

मुतत्वस्मिनवंविसस्त्रइतिचतुर्थ्या...प्रथमाबहुवचनान॥३॥अक्षण्वंतःक ॥पं॥

र्णवंतःसखायोमनोजावेष्वसमाबभूवुः॥आदघ्नासउपकक्षासउत्वेह्रदाइवस्ना

त्वाउत्वेददृश्र॥अक्षिमंतःकर्णवंतात्तिचाष्टेरनक्तेरित्याग्रायणस्तस्मादेतेव्यक्त

तरइवभवतइतिहविज्ञायतेकर्णःकृंततेर्निकृत्तद्वारोभवत्यृच्छतेरित्याग्राय

णऋच्छंतीइवखेउदगंतामितिहविज्ञायतेमनसांप्रजवेष्वसमाबभूवुरास्य

प्रत्ययान्वतनावाङ्ग्यानामाध्ययं भवति लिंगस्यानाचित्ववं स्तूयमादर्शयामासंजनीव स्यात्॥ ॥ ११॥
अथापि य एषां न्यायवान्कार्मनामिकः संस्कारो यथा चापि प्रतीतार्थानि स्युस्तथैनान्या
चक्षीरन्पुरुषं पुरिशय इत्याचक्षीरन्नष्टेत्यश्वं तर्दनमिति तृणमथापि निष्पन्नेऽभिव्या
हारेऽभिविचारयंति प्रथनात्पृथिवीत्याहुः क एनामप्रथयिष्यत्किमाधारश्चेत्यथान
न्वितेऽर्थेऽप्रादेशिके विकारे पदेभ्यः पदेतरार्धान्संचस्कार शाकटायन एतेः कारि
तं च यकारादिं चांतकरणमस्तेः शुद्धं च सकारादिं च अथापि सत्त्वपूर्वो भाव इत्याहुरपरस
स्माद्भावात्पूर्वस्य प्रदेशो नोपपद्यत इति तदेतन्नोपपद्यते॥२॥ यथो हि नु वा एतत्त
द्यत्र स्वरसंस्कारौ समर्थौ प्रादेशिकेन गुणेनान्वितौ स्यातां सर्वं प्रादेशिकमित्येवं स
त्यनुपालंभ एष भवति यथो एतद्यः कश्चन कर्म कुर्यात्सर्वं तत्सत्त्वं तथाचक्षीरन्निति पश्या

(5)

मः समानकर्मणां नाम धेयप्रवृत्तिं तन्मात्कर्षान्निकर्षा यथा तद्वा परिव्राजको कौशीवली

त्स मिडा इत्याहतनिर्वाणरः प्र न्य क्रो यथा यं एत घथा वा पि प्रतीनार्थानि स्कुस्त थिमान्या

वृद्धारं निति सं न्यत्य प्रयोगः न्यायापकरादिका यथा वृत्त ति [illegible] त्ताना ब्राघ आ रूपे

गन्द्राकाद्विहामीति यथा एतं निर्थं तत् [illegible] र नि विचारयंतीति त्वं नीहि निर्थं

ातत्निव्याहारयोगपरीक्षिः प्रथा नान्दे [illegible] ङ्ः काए नाम प्रथ इ थंकि माधारस्वेत ॥७॥

थाविद्दर्शनं नष्टश्रुरं प्रथितावद्दथान्वे [illegible] यथापि वं सर्व एव दृष्ट प्रवादा उपालम्भ

ातयथा एतत्यादन्य पदनराज्ञीनां चस्कारानि यानन्विता नार्थ संचत्कारसातनगर्ही

सि षाद्र मृषगर्हा यथा एतद्दपरम्मा क्रा वा व्न र्वस्य प्रादर्शनोपपद्यत इति प्रशाम स्फुर

ार्वीत्यन्तानां सर्वानामपस्मा क्रावां नामाधेयप्रवृत्ति लमात्कर्षा यान्निकर्षा यथा [illegible] विद्वा

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

दालं बद्धरलकइति बिल्वं भरणाद्वा भेदनाद्वा॥४॥रथर्थः पादः॥ अथापीदमंतरे
णमंत्रेष्वर्थप्रत्ययो न विद्यतेर्थमप्रतीयतो नात्यंतं स्वरसंस्कारोद्देशस्तदिदं वि
द्यास्थानं व्याकरणस्य कार्त्स्न्यं स्वार्थसाधकं च यदि मंत्रार्थप्रत्ययायानर्थकं भवतीति
कौत्सोनर्थका हि मंत्रास्तदेतेना[भ्यु]पेक्षितव्यं नियतवाचो युक्तयो नियतानुपूर्व्या
भवंत्यथापि ब्राह्मणेन रूपसंपन्ना [वि]धीयंते॥ उरु प्रथस्व इति प्रथयति॥ प्रो
हाणीति प्रोहति॥ अथाप्यनुपपन्ना[र्था भव]ंति॥ ओषधे त्रायस्वैनं स्वधिते मैनं हि
सीरित्याह हिंसं॥ अथापि विप्रतिषिद्धार्था भवंति॥ एक एव रुद्रो वतस्थे न द्वितीयः॥
असंख्याता सहस्राणि ये रुद्रा अधि भूम्यां॥ अशत्रुरिंद्र जज्ञिषे॥ शतं सेना अ
जयत्साकमिंद्र इत्यथापि जानंतं संप्रे[ष्यत्य]ग्नये समिध्यमानायानुब्रूहीत्यथाप्या

6

हदिति:सर्वमिति॥ अदितिर्द्यौरदितिरंतर[illegible]मिति॥ नतुपरिशिष्टाद्व्याख्यास्यामायथाप्रवि
स्यच्छाथर्थाभिवंत्यम्यग्याहृश्मिजायव्यायिकाणुकन्यर्द्धवंतःश्र हृसामान्पादनाद्वियज
स्यमसृद्धंयद्रूपसमृद्धंयकर्मक्रियमाणमग्यजुर्वाभिवदतीतिचब्राह्मणं॥१॥ अ
त्वंतोपुत्रैर्नेष्ठुभिरितियथाएतंनिय[illegible]ऋत्वियानियतानुद्वर्थ्याभिवंतीतिलौ
किकध्वप्येनघथ्यंजाग्नीपितापुत्रावि[illegible]थाएवंब्राह्मणेनरूपसंपंनामिधीयतेत
स्मादितानुवादःसंभवतियथोएतदद[illegible]र्थ्योभिवंतीत्याम्नायवचनादहिंसाप्रती ॥ ढ॥
यततयथोएतद्विषंतिविद्धार्थ्योभिवंतीतिलौकिकध्वाप्यनघथासपत्नायंब्राह्मणान्
मित्राराजेतियथोएतज्जानंतंसंपृच्छतीतिजानंतमभिवादयतेजानानमधुपर्केप्रा
हयथाएतहदिति:सर्वमितिलौकिकध्वाप्यनघथासर्वरसा[illegible]शाना:[illegible]नीय

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

मितियथाएतद्विस्पष्टार्थोभवंतीतिनैषस्थाणोरपराधोयदेनमंधोनपश्यतिपु
रुषापराधःसभवतियथाजानपदीषुविद्यातःपुरुषविशेषोभवतिपरोवर्यवित्सुतुख
लुवेदितृषुभूयोविद्यःप्रशस्योभवति॥५॥ पंचमःपादः॥ अथापिदमंतरेणपदविभागो
नविद्यते॥ अवसायपद्वतेरुद्रमृळेति॥ पद्वदवसंगोभ्यःपथ्यदनमवतेर्गत्यर्थस्यासोना
6A मकरणस्तस्मान्नावगृह्णंति॥ अवसायाश्वानितिस्यतिरुपसृष्टोविमोचने॥ तस्मादव
गृह्णंति॥ दूतोनिर्ऋत्याइदमाजगामेतिपंचम्यर्थप्रेक्षावाषष्ठ्यर्थप्रेक्षावाःकारांतं॥
परोनिर्ऋत्याआचक्ष्वेति॥ चतुर्थ्यर्थप्रेक्षेकारांतंपरःसंनिकर्षःसंहितापदप्रकृतिःसंहि
ता।पदप्रकृतीनिसर्वचरणानांपार्षदान्यथापियाज्ञेदैवतेनबहवःप्रदेशाभवंति
तदेतेनोपेक्षितव्यंतेचेद्ब्रूयुर्लिंगज्ञाअत्रस्मइति॥ इंद्रंनत्वाशवसादेवतावायुंहली

वंति ॥ वायुलिंगं चेंद्रलिंगं चाग्नेये मंत्रे अग्निरिव मन्यो त्विषित सहस्वेत्यथाग्निर्मान्यवे
मंत्रे त्विषितो ज्वलितो त्विषिरित्यप्यस्य दीप्तिनाम भवत्यथापि ज्ञानप्रशंसा भवत्यज्ञा
(४) ननिंदा च ॥ १ ॥ स्थाणुरयं भारहारः किलाभूदधीत्य वेदं न विजानाति योर्थं । योर्थज्ञ इत्
सकलं भद्रमश्नुते नाकमेति ज्ञानविधूतपाप्मा ॥ यद्गृहीतमविज्ञातं निगदेनैव शब्द्य
ते अनग्नाविव शुष्कैधो न तज्ज्वलति कर्हिचित् ॥ स्थाणुस्तिष्ठतेरर्थोर्तेररणस्थो ॥ ६ ॥
वा ॥ २ ॥ उत त्वः पश्यन्न ददर्श वाचमुत त्वः शृण्वन्न शृणोत्येनां ॥ उतो त्वस्मै तन्वं विस
स्रे जायेव पत्य उशती सुवासाः ॥ अप्येकः पश्यन्न पश्यति वाचमपि च शृण्वन्न शृणोत्ये
नामित्यविद्वांसमाहार्धमप्येकस्मै तन्वं विसस्र इति स्वमात्मानं विवृणुते ज्ञानं प्रका
शनमर्थस्याहानया वाचोपमोत्तमया वाचा जायेव पत्ये कामयमाना सुवासा ऋतु

कालेष्वयथासंख्यमपशुपतिमस्मरणेनीत्यर्थस्त्रपशंसातस्यात्तरात्मयासनिर्वेदनाय॥७॥
उतववं मसरव्यस्थिरपीतमाकुर्नेनंहिन्वेत्यपिवाजितेनषु॥ आध्यत्वावरतिमाययेषवावह्ल
स्कावांअफलामनुष्ठा॥ अप्येकं वाक्तरव्य [illegible] पीतमाकृतममाणंव्यपीनार्थोदवसरव्येरम
णीयस्थानइतिवाविज्ञानार्थेयं ना [illegible] तेयष्टुबलवस्वयाध्यात्वाह्यषवरति॥माय
यावाक्यतिरूपयानास्मेकामं [illegible] दवमनुष्ठस्थानष्टुयोवावंश्रूतवात्तव
त्यफलामनुष्ठामित्यफलास्मात्अष्ट [illegible] वत्तीतिवाकिंचिदनुष्ठफलेतिवार्थेनावःछ
ष्ठफलमाहयाज्ञादिवान्तष्ठफलोदव [illegible] मिंवा॥४॥ साज्ञाकृतधर्माणिरूपयोवक्ल
वुसत्वारम्योसाज्ञाकृतधर्मेश्व्यतपादशनमंत्रांसंपादुरूपादशायस्मायातोवारबि
भग्रहणाय्यमंग्रंथंममाम्नासिष्ठावेदंरावदांगानियबिल्मंजिल्मंमासूनमितिवितो

(8)

वंतः समानकर्मणो धानावा धातृइं धातारं नावं न्यस्य सर्वस्य धना माधयान्येला वनाम र्थाना

भिरमभिधानं नैघंटुकमिदं देवतानाम प्राधान्यानेदमिति तद्यद्धन्याद्दैवतं मंत्रे निपत

तानि नैघंटुकं तत्।। ५।। अश्वं न त्वा वारवंतं।। अश्वमिव त्वा वालवंतं वाला दंशवारणार्था भव

ति।। दंशो दशतेः।। मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः।। मृग इव भीमः कुचरो गिरिष्ठा मृगो

मार्ष्टेर्गतिकर्मणो भीमो बिभ्यत्यस्माद्भी[illegible]तस्मादेव कुचर इति चरति कर्म कुत्सितम

थचाद्देवताभिधानं क्वायं न चरतीति गि[illegible]गिरिस्थायी गिरिः पर्वतः समुद्गीर्णो भवति ॥१०॥

पर्ववान्पर्वतः पर्व पुनः पृणातेः प्रीणातेर्वार्धमासपर्व देवानस्मिन्प्रीणंतीति तत्प्रकृ

तीतरसंधिसामान्यान्मेघस्थायी मेघोपि गिरिरेतस्मादेव तद्यानि नामानि प्राधान्य

स्तुतीनां देवतानां तद्दैवतमित्याचक्षते तदुपरिष्टाद्व्याख्यास्यामो नैघंटुकानि नैग

मानिहह॥ॐ॥ श्रयामाधमयः॥ ॥अथ निर्वचनं तद्घ एकं पूर्वादेशस्वरसंस्कारो समर्थौ प्राद
शिकेन विकारेणान्वितौ स्यातां तथा तानि निर्ब्रूयात् यथान्वितार्थ प्रादेशिकविकार
थे नित्यः परीक्षेत ताकेन चिहृति सामान्येनाविद्यमाने सामान्येप्यक्षरवर्णसामान्यान्नि
र्ब्रूयात् न त्वेव न निर्ब्रूयान्न संस्कारमा[illegible]वा त्याहि[illegible]ताया न्नवं नियथार्थी
विजानीः न मायत्यतमवत्तमितिधे चा[illegible]ऽध्यात॥१॥ अथ पास्त्वर्निर्हति स्थान
च्चादिलोपो भवति स्तः संतीत्यथाप्यंतलो[illegible]ति गत्वा गतमित्यथाप्युपधालोपो भव
ति जग्मतुर्जग्मुरित्यथाप्युपधाविकारो भव[illegible] राजा दंडीत्यथापि वर्णलोपो भवति ज्यो
तिर्घनो बिंदुर्वाट्यइत्यथाप्याद्यंतविपर्ययो भवति स्तोकाः रज्जुः सिकताः स्तर्क्वि त्यथा
प्यंतव्यापत्तिर्भवति॥२॥ ओघो मेघो नाधो गाधो वधूर्मधिवत्यथापि वर्णोपजन आ

स्वद्यणरागमरूजनितघत्रज्वरा हनंतरांत स्वांतर्द्धाऽर्गर्वतिनद्विप्रसतीनांस्वाम मितिपदिशी

१ तिनत्रसिद्धायामक्षपप घमाम्नायामितरयोयापिपाहयिाष तत्राप्याकल्पनिष्यतयोग

वंतितघाध्येलदूतिम्र्दुःश्रष्ठुःश्र षतःक्रुमा कमित्यथापिनाषिाकल्पोधा उन्योनेगमाः

तनामार्थांतहमनाःत्तत्रसाधाइत्य थापि पमन्योमाषिकाउल्लूखतमित्यथापिप्र

त्नतएवाकष्ठुनाष्यांतविलनयए कष्ठु वतिर्येतिकर्माक्षंबाजाख्वरनाथान

कंबोजाःकंबलनोजाःकमनीयनोजा कलःकमनीयाज्जवंतिविकारमस्यार्थे ॥१६॥

षुमाषांतशवइतिदानिर्लेवनार्थप्राक्षेजुइतत्रह्मवीयोष्ठवमकपदानिनिर्बूयाद्

यतद्धितसमामाम्राप्त कपर्वेसुवानकपर्वेसुवद्वर्वेपर्वेमपरपरंप्रविमज्यनिर्ब्रूया

दंडःजुरुषोदंडमर्हतीतिवादंडनसंपघनइतिवादंडादहातझोरयतिकर्माणत्रु

राद्दद्दानमणिमित्यन्निनाषांतद्दमनादित्यापमन्यानाः द्दंडमस्याकर्षनीतिगर्हणीयां॥४॥
कल्याणद्ध्रुरश्वस्य। कल्यासवानकल्योगाहानः कस्य इतिनामकरणः ख्यातर्वानर्थको
न्यासः किमस्मिन्नस्मा। ख्यानमितिकषातर्वीत सामान्यात्मकथकदोबाङ्कस्तलमासान्या
दश्वस्य राज्ञः कुरूषोराजकुरूषोराजानाजानि[illegible]रूषकुरिषहस्कुरिशयः स्वरयातर्वाश्च
रयत्वंनरित्यंनरकुरूषमस्मिन्नेत्यायस[illegible]मपरमस्तिकिंविघस्मानाणीयानञ्या
यास्तिकिंविन्॥ इत्तद्इवस्त्राह्मादिविनिश[illegible]णास्तानदंकुरूपाषणसर्वमित्यपिनिगमा
भवति॥५॥ विश्वकञ्जाकरूषोवीतिचकञ्जइति श्वगणानोमाख्यातञ्जानपितगतिकस्यनाक
ञ्जानीतिञ्जापतिऊस्मनावकञ्जातिकञ्जानीतिसमानानर्थाकाम्यासस्तद्दस्मिंनस्तीतिविश्वस्य
कञ्जः कल्याणवर्णरूपः कल्याणवर्णास्यवास्यरूपंकल्याणंकमनीयंभवतिवार्णीदु

9A
Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai joint project

(10)

णानस्कृपं शावतारवं तद्धितसमासांनिर्ब्रूयान्नैकपदानि निर्ब्रूयान्नावैयाकरणाय

नानुपसंन्नायानिदंविदे वा नित्यं ह्यविज्ञातुर्विज्ञानेऽसूयोपसंन्नाय तु निर्ब्रूयाद्यो वा

लं विज्ञातुं स्यान्मेधाविने तपस्विने वा॥६॥ विद्या ह वै ब्राह्मणमाजगाम गोपाय मा शे

वधिष्टेऽहमस्मि॥ असूयकायानृजवेऽयताय न मा ब्रूया वीर्यवती तथा स्यां॥ य आतृ

णत्त्यवितथेन कर्णावदुःखं कुर्वन्नमृतं संप्रयच्छन्॥ तं मन्येत पितरं मातरं च तस्मै

न द्रुह्येत्कतमच्चनाह॥ अध्यापिता ये गुरुं नाद्रियंते विप्रा वाचा मनसा कर्मणा वा॥ यथै ॥१२॥

व ते न गुरोर्भोजनीयास्तथैव तान्न भुनक्ति श्रुतं तत्॥ यमेव विद्याः शुचिमप्रमत्तं मे

धाविनं ब्रह्मचर्योपपन्नं॥ यस्ते न द्रुह्येत्कतमच्चनाह तस्मै मा ब्रूया निधिपाय ब्रह्मं

निति निधिः शेवधिरिति॥७॥ द्वितीयस्य प्रथमः पादः॥ अथातोऽनुक्रमिष्यामो गोरि

निह्वयिब्यानामध्येयंयद्भूरंगतानवंतियुद्धास्पांन्नानिगछंतिगातवीकानामक
रणोथापिपह्मनामहृन्नवान्यतस्माद्भवाथापस्यांनाद्धितनन्तस्नदंनिगमान्नवंतिगो
न्निम्रिणीतमत्सरमितिपयासामत्सवनामामामंदातस्तुष्निकर्मणामत्सरइतिलोकनांमा
न्निमत्तएतनधनंभवतिपयपिबतिवीप्याशान्तर्वाहारंत्तरातर्वासर्वारानामकरण
उशीरमितियथा॥अंशुंदुहंतामध[illegible]ीत्यधिषवणचर्मणोंशु अंशुःशमष्टमा
त्राभवत्यननायशंभवतीतिवाचर्मणः[illegible]र्वाबुत्तंभवतीतिवाथापिब्रमीवस्त्रेष्भाव
गान्निःसंनाद्धाउपसिवीभयस्वेनिरथस्तुतावथापिस्नावच्छेषभावगान्निःसंनद्धा
पतनिवस्नातनीष्युस्तुता॥उपापिगोकृध्याना॥गयाएवनाद्धितमथाषंनगव्यागमय
नीष्टनिति॥१॥वृद्धाद्धद्देनियतामीमयाजास्त्नातावयःश्पं.नान्नरूपाद्दः॥तुम्हद्दे

1017

A joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

धउ षिधनुषि हुतो वृश्च्या नाम्नियनामीमियाज्जो शहं कारोति मीमयतिः शहू कर्मीनुनाव
यः व्रपतं तिउ रूषानदनाय विरिति श्रकुनि नाम मावानर्गीति कर्मणो थापाशुनाम दहर
वात्यतस्मादेवादित्योपि गौरुच्यते॥ उतादः परुषे गवि पर्वनति भास्वतीत्योपमन्य
वाथाप्यस्यैकारश्मिश्चंद्रमसं प्रति दी ... दातेनोपेक्षितव्यमादित्यातोस्य दीप्तिर्भ
वतीति॥ सुषुम्णः सूर्यरश्मिश्चंद्रमा गं ... पि निगमो भवति॥ सापि गौरुच्यते॥
अत्राह गोः सम्मन्वातिति न तदुपरिष्टाद्व्या ... मः सर्वेपि रश्मयो गाव उच्यंते॥२॥ ता ॥१३॥
वां वास्तून्युश्मसि गमध्यै यत्र गावो भूरिशृंगा अयासः॥ अत्राह तदुरुगायस्य वृष्णः
परमं पदमवभाति भूरि॥ तानि वां वास्तूनि कामयामहे गमनाय यत्र गावो बहुशृं
गा भूरीति बहुनो नामधेयं प्रभवतीति सतः शृंगं श्रयतेर्वा शृणातेर्वा शम्नातेर्वा शि

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे

राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)

दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८

Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com